

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Egzamin maturalny

Formuła 2023

JĘZYK POLSKI

ARKUSZ

1

Poziom podstawowy Część 1. i 2.

DATA:

GODZINA ROZPOCZĘCIA:

CZAS TRWANIA: **240 minut**

(łącznie na napisanie części 1., 2. i 3.)

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA ZA CZĘŚĆ 1. i 2.: **25**

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **dwa właściwe arkusze egzaminacyjne**, tj. arkusze we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**, oznaczone **1** i **2** – jeden z testami, drugi z wypracowaniem.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwe** arkusze – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwe** arkusze – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy ten arkusz egzaminacyjny z częściami 1. i 2. (testami) zawiera 19 zadań. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie wpisuj żadnych znaków w tabelkach przeznaczonych dla egzaminatora. Tabelki są umieszczone na marginesie przy każdym zadaniu.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.

**Zadania egzaminacyjne są wydrukowane
na następnych stronach.**

Część 1. Test Język polski w użyciu

Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj **tylko na podstawie tekstów** i tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tytułu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Tekst 1.

Katarzyna Kamińska

O współczesnych serialach

Chcę tu pokazać, z czego wynika popularność seriali oraz jak istotne i różnorakie funkcje społeczne pełnią te teksty kultury. Warto najpierw zauważyć, że zainteresowanie serialami wciąż wzrasta, a to ma wpływ na powstawanie nowych fabuł, które bardzo chcą zerwać z kopiowaniem wzorców. Seriale stają się coraz lepsze jakościowo, mają doprecyzowane plany filmowe, świetne scenariusze oraz dobrze dobranych aktorów. Musi tak być, bo seriale zaczynają trafiać do coraz to nowych odbiorców. Artur Wolniak wskazuje na szerzące się zjawisko *serialoży*: „Serialoza się rozrasta, zaczyna zniewalać tych, którzy dotąd wydawali się odporni na seriale, np. osoby wysoko wykształcone czy do tej pory odżegnujące się od popkultury”. Być może dzieje się tak dlatego, że dobre seriale zaczęły zajmować miejsce powieści realistycznych i można o nich rozmawiać, jak niegdyś dyskutowano o literaturze.

Skąd bierze się potrzeba oglądania seriali? Po pierwsze, odbiorca chce doświadczać nieznanego w bezpiecznej formie. Człowiek pragnie poznawać nowości, ale jednocześnie obawia się ich. Serial daje szansę doświadczyć nowego, ale w znanej już formie. Po drugie, w dzisiejszym świecie, gdy żyjemy w biegu, odbiorca potrzebuje stałych elementów. Odczuwa spokój, gdy o tej samej porze może zobaczyć ulubiony serial. Po trzecie, serial może być źródłem przyjemności, do której dostęp staje się coraz łatwiejszy dzięki różnym platformom, jak np. Netflix. I w końcu – zauważamy demokratyzację wpływów producentów i odbiorców. To odbiorca coraz częściej ma wpływ na serial, bo może w Internecie publikować swoje analizy i komentarze. Czy zobaczymy kolejną serię *Bridgertonów*? To może zależeć od nas.

Karolina Olińska wymienia trzy mechanizmy wpływające na popularność seriali: okazję do podglądania niedostępnego widzowi świata, możliwość analizowania współczesnych zjawisk społeczno-kulturowych oraz chęć poczucia przynależności do większej społeczności. Oglądając serial, widz może znaleźć się na sali operacyjnej z bohaterami *New Amsterdam*. Śledząc losy postaci z *Suits*, może próbować diagnozować współczesną rzeczywistość. Może również należeć do forum dyskusyjnego, gdzie wypowie się o ostatniej serii *The Crown*. Francuski badacz Pierre Blanche wprowadził termin inteligencji zbiorowej. To wspólna wiedza, jaką posiadają odbiorcy kultury popularnej. Dzięki niej jesteśmy w stanie odczytywać kody kultury, do których mamy dostęp dzięki serialom oglądanym na całym świecie.

Niezwykle ciekawa wydaje się być opinia polskiej badaczki mediów – Anny Zielińskiej, która porównała współczesne seriale do XIX-wiecznych powieści. Książki Tołstoja, Balzaka czy Dostojewskiego opisywały świat sprzed wieków. Dzisiaj taką wizję świata są w stanie pokazać ambitniejsze seriale, np. obyczajowe. Badaczka wymieniła również trzy funkcje

seriali: poznawczą (jak realizm w prozie XIX-wiecznej), integracyjną (wobec różnych środowisk, pokoleń) oraz wzorcotwórczą (seriale mają moc kreowania wzorców i postaw).

Seriale są opowieściami narracyjnymi, tak samo jak literatura. To, co niegdyś było możliwe jedynie dzięki literaturze, teraz możliwe jest również dzięki serialom, które z jednej strony dostarczają rozrywki, z drugiej natomiast stają się źródłem wiedzy o rzeczywistości i czynnikiem skłaniającym widza do refleksji nad sobą i światem. Seriale mogą przekazywać treści uniwersalne, mogą stać się źródłem motywów, promować bohaterów i ukazywać antybohaterów. Działają trochę jak XIX-wieczne powieści drukowane w odcinkach w prasie.

Tekst 2.

Kacper Reklewski

Seriale i przekazywanie wartości

Seriale wykazują związek z charakterystycznymi cechami kultury danej populacji w określonym czasie. Czasem są reakcją na te cechy, a czasami stanowią jej źródło. Mogą ukazywać problemy społeczne, zagadnienia etyczne i moralne lub odzwierciedlać zjawiska kulturowe możliwe do zaobserwowania w danym czasie i miejscu. Moim założeniem jest pokazanie, że seriale są fenomenem współczesnej kultury ważnym w procesie przekazywania wartości.

Serial jest ciekawym obiektem do badań kulturoznawczych i medioznawczych. Współcześnie powstaje ich bardzo dużo – wśród nich takie, które eksperymentują z dotychczasową formułą, łamią konwencje, stawiają przed widzami wysokie wymagania dotyczące przygotowania do ich odbioru. Chodzi o to, by stale ulepszać jakość seriali. Ma to oczywiście swoje konsekwencje – coraz trudniej jest tworzyć typologię produkcji serialowych i jednoznacznie je klasyfikować np. według gatunku, tematyki, seryjności itd.

Fenomen seriali wynika z całą pewnością z kilku powodów. Człowiek musi mieć coś, co jest *constans*, stałe, niezmiennie. Codzienny serial staje się bezpieczną rutyną. W dzisiejszym świecie odbiorca może mieć poczucie wpływu na to, co w serialu się wydarzy lub czy zostanie wyemitowana kolejna jego seria. Zainteresowanie odbiorców może również wzbudzać fakt, że mają oni szansę przynależać do społeczności fanowskich, co daje poczucie przynależności do wspólnoty.

Seriale posiadają wartość informacyjno-edukacyjną na przykład w sytuacji, gdy przedstawiają historię opartą na faktach. Można wtedy powiedzieć, że serial komunikuje wartości historyczne, jak np. *The Crown*, *Wikingowie* czy *Rzym*. Inne wprowadzają w obszary medyczne, np. *Dr House*, *Chirurdzy*, *Rezydenci*, *Ostry dyżur* itd. Seriale historyczne przekazują bogatą wiedzę o epoce – jej postaciach, strojach, problemach, podziałach klasowych. Te medyczne pozwalają zajrzeć za kulisy pracy lekarzy, ale też – jak twierdzi Ilona Dećko – „uczą, że życie jest wartością samą w sobie”. Produkcje serialowe przekazywać mogą wartości moralno-etyczne, szczególnie wtedy, gdy producenci zestawiają ze sobą typy bohaterów i antybohaterów lub w momencie, gdy przedstawiają człowieka w sytuacji granicznej, która odmienia jego życie. Zagadnienia etyczno-moralne pojawiają się m.in. w *House of Cards*, *Dexterze*, *Mindhunterze*. Śmierć, choroba, zdrada, samobójstwo,

uzależnienie, problemy osobiste – to cały wachlarz sytuacji, z którymi człowiek boryka się w swoim życiu. Kolejne wartości, które mogą komunikować seriale, to wartości wychowawczo-psychologiczne. W ich przekazie sprawdzają się seriale kierowane do dorastających młodych ludzi (np. *Szkoła dla elity, 13 powodów*). Wśród zagadnień, które są przez nie poruszane, można wymienić: nieśmiałość, brak przyjaciół, problemy z komunikacją w domu i w grupie rówieśniczej, zażywanie narkotyków, nieodwzajemniona miłość, zdrada itd. Uważam, że ich wartość jest wysoka, szczególnie jeśli ukazują świat widziany oczami młodych ludzi. Ostatnia grupa wartości, na którą uwagę zwracają badacze, a która jest przekazywana przez seriale, to wartości kulturowo-obyczajowe. Zdaniem Kamili Kozłowskiej „seriale budują porozumienie kulturowe, przypisuje się im formę zbliżoną do czytania książek”. Dzięki nim można np. poznać klimat ubogich dzielnic Madrytu, zobaczyć, jak wygląda współczesna Skandynawia czy poznać tajemnice kultur azjatyckich.

Nie należy oczywiście pomijać funkcji ludycznej seriali. Odbiorcy potrzebują relaksu, zabawy i przyjemności, a to coraz częściej zapewniają im kolejne serie na platformach typu Netflix, HBO Max, Prime Video. Jeśli jednak chcemy traktować serial serio, będziemy raczej dostrzegać w nim przekaznik kultury, obyczajowości, norm, wiedzy itd., a w bohaterach przeżywających życiowe problemy będziemy dostrzegać samych siebie.

Zadanie 1. (0-1)

Z obu tekstów wypisz zdania, w których autorzy zawarli cel swoich artykułów.

Zdanie z tekstu 1.

.....

.....

.....

.....

.....

Zdanie z tekstu 2.

.....

.....

.....

.....

.....

1.

0-1

2.

Zadanie 2. (0-1)

0-1

Rozstrzygnij, czy w obu tekstach autorzy używają cudzysłowów w tej samej funkcji. Uzasadnij, odwołując się do obu tekstów.

Rozstrzygnięcie:

.....

.....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.

Zadanie 3. (0-1)

0-1

Tekst Katarzyny Kamińskiej wymienia trzy mechanizmy wpływające na popularność seriali. Czy funkcjonowanie tych mechanizmów jest potwierdzone w tekście Kacpra Reklewskiego? Uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0-2)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

4.
0-1-2

1.	Pytanie: „Skąd bierze się potrzeba oglądania seriali?” jest pytaniem retorycznym.	P	F
2.	Wyraz <i>serialoza</i> jest archaizmem.	P	F
3.	Wyrazy <i>stały</i> , <i>niezmienny</i> to synonimy.	P	F
4.	W obu tekstach często używanym środkiem stylistycznym są wyliczenia.	P	F
5.	Reklewski przywołuje tytuły seriali, aby podać dowody swoich ustaleń. W tekście Kamińskiej serialowe tytuły nie występują w tej funkcji.	P	F
6.	W obu tekstach występuje impresywna funkcja języka.	P	F

Zadanie 5. (0-1)

Oceń, czy autorzy obu tekstów tak samo odnoszą się do funkcji poznawczej seriali.

5.
0-1

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Część 2. Test historycznoliteracki

Wykonaj zadania. Odpowiadaj tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tytułu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Zadanie 7. (0-1)

Przeczytaj poniższy tekst.

Sofokles

Antyгона (fragment)

KREON

[...] obwieściłem

Ukaz ostatni na Edypa synów.
Aby dzielnego w walce Eteokła,
Który w obronie poległ tego miasta,
W grobie pochować i uczcić ofiarą,
Która w kraj zmarłych za zacynymi idzie;
Brata zaś jego, Polinika mniemam,
Który to bogów i ziemię ojczystą
Naszedł z wygnania i ognia pożogą
Zamierzał zniszczyć, i swoich rodaków
Krwiał się napoić, a w pęta wziąć drugich,
Wydałem rozkaz, by chować ni płakać
Nikt się nie ważył, lecz zostawił ciało
Przez psy i ptaki w polu poszarpane.

Sofokles, *Antyгона*, Wydawnictwo GREG, Kraków 2024.

Odwołując się do powyższej wypowiedzi bohatera oraz do znajomości całej lektury, wyjaśnij, jakie ostatecznie konsekwencje dla Antyphony oraz dla Kreona miał wydany przez niego rozkaz.

7.

0-1

Konsekwencje dla Antyphony:

.....

.....

Konsekwencje dla Kreona:

.....

.....

Zadanie 8. (0-1)

Zapoznaj się z podanymi fragmentami tekstów.

Tekst 1.

Anna Brzozowska

Szkice o średniowieczu (fragment)

Zawartość treściowa *Bogurodzicy* wynikała z religijnego światopoglądu epoki, który opierał się na dualizmie materii i ducha, tego, co można zobaczyć, i tego, co jest niewidoczne, tego, co jest krótkotrwałe, i tego, co jest wieczne. Dusza związana z ciałem po dobrym ziemskim życiu pragnęła żyć dalej – w niebie. A wszystko za sprawą Chrystusa i za wstawiennictwem Matki Bożej i Jana Chrzciciela.

Tekst 2.

Bogurodzica (fragment)

Bogurodzica, dziewica, Bogiem sławiona¹ Maryja!
Twego syna, Gospodzina², matko zwolena³, Maryja!
Zyszczy nam, spuści nam⁴.

*Kyrieleyson*⁵.

Twego dzieła Krzciciela⁶, Bożycze⁷,
Usłysz głosy, napełni myśli człowiecze.
Słysz modlitwe, jąż nosimy⁸,
Oddać raczy, jegoż prosimy,
A na świecie zbożny⁹ pobyt,
Po żywocie rajski przebyt¹⁰.

Kyrieleyson.

- 1 *sławiona* – umiłowana.
- 2 *Gospodzin* – Bóg, Pan.
- 3 *zwolena* – wybrana.
- 4 *zyszczy nam, spuści nam* – uzyskaj dla nas, ześlij nam.
- 5 *Kyrieleyson* – gr. Panie, zmiłuj się nad nami.
- 6 *Twego dzieła Krzciciela* – dla Twojego chrzciciela (św. Jana).
- 7 *Bożycze* – Synu Boży.
- 8 *jąż nosimy* – którą zanosimy.
- 9 *zbożny* – pobożny.
- 10 *rajski przebyt* – przebywanie (w raju).

Bogurodzica [w:] *Poezja staropolska z opracowaniem, czyli co poeta miał na myśli?*,
Wydawnictwo GREG, Kraków 2017.

8.

0-1

Odwołując się do obu tekstów, uzasadnij, że *Bogurodzica* jest odzwierciedleniem religijnego światopoglądu epoki średniowiecza.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 9. (0-1)

Wskaż dwie cechy gatunkowe dramatu antycznego, a następnie rozstrzygnij, przywołując konkretne przykłady z utworu, w jaki sposób odniósł się do nich William Szekspir w *Makbecie*.

Cecha gatunkowa dramatu antycznego	Odniesienie w <i>Makbecie</i>

Zadanie 10. (0-1)

Przeczytaj poniższy tekst.

Jan Andrzej Morsztyn

Niestatek

Oczy są ogień, czoło jest zwierciadłem,
 Włos złotem, perłą ząb, płeć¹ mlekiem zsiadłem,
 Usta koralem, purpurą jagody²,
 Póki mi, panno, dotrzymujesz zgody.
 Jak się zwadzimy³ – jagody są trądem,
 Usta czeluścią, płeć blejwasem⁴ bladem,
 Ząb szkapią kością, włosy pajęczyną,
 Czoło magłownią⁵, a oczy perzyną⁶.

J.A. Morsztyn, *Niestatek* [w:] *Poezja staropolska z opracowaniem, czyli co poeta miał na myśli?*,
 Wydawnictwo GREG, Kraków 2017.

¹ płeć – cera.
² jagody – policzki.
³ zwadzimy – pokłócimy.
⁴ blejwas – biel ołowiana, rodzaj barwnika używanego w malarstwie.
⁵ magłownia – wałek do maglowania bielizny.
⁶ perzyna – zgliszcza, żarzący się popiół.

Z powyższego utworu wypisz dwa środki poetyckie, które decydują o jego podniosłym charakterze. Podaj przykłady z tekstu i określ funkcję środka.

11.

0-1

Nazwa środka poetyckiego	Przykład z tekstu	Funkcja środka

Zadanie 12. (0-1)

Przeczytaj poniższy tekst.

Adam Mickiewicz
Romantyczność (fragment)

Słuchaj dziewczeczko!

- Ona nie słucha. -

To dzień biały! to miasteczko!

Przy tobie nie ma żywego ducha,

Co tam wkoło siebie chwytasz?

Kogo wołasz, z kim się witasz?

- Ona nie słucha. -

To jak martwa opoka

Nie zwróci w stronę oka,

To strzela wkoło oczyma,

To się łzami zaleje,

Coś niby chwyta, coś niby trzyma,

Rozpłacze się i zaśmieje.

- „Tyżeś to w nocy? to ty Jasieńku!

Ach! i po śmierci kocha!

Tutaj, tutaj, pomaleńku,

Czasem¹ usłyszysz macocha!...

Niech sobie słyszy... już nie ma ciebie,

Już po twoim pogrzebie! [...]

¹ czasem – może przypadkiem.

12.

0-1

Odwołując się do znajomości całego utworu Adama Mickiewicza, przedstaw stosunek wymienionych niżej bohaterów ballady do zaobserwowanej sceny.

Bohater	Stosunek do zaobserwowanej sceny
Lud (gmin)	
Starzec	
Młodzieniec (narrator)	

Zadanie 13. (0-1)

Przeczytaj poniższy tekst.

Bolesław Prus

Lalka (fragment)

Wokulski przypatrywał się jej cały czas.

Zrobiła na nim szczególne wrażenie. Zdawało mu się, że już kiedyś ją widział i że ją dobrze zna. Wpatrzył się lepiej w jej rozmarzone oczy i nie wiadomo skąd przypomniał sobie niezmierny spokój syberyjskich pustyń, gdzie bywa niekiedy tak cicho, że prawie słychać szelest duchów wracających ku zachodowi. Dopiero później przyszło mu na myśl, że on nigdzie i nigdy jej nie widział, ale – że jest tak coś – jakby na nią od dawna czekał.

„Tyżeś to czy nie ty?...” – pytał się w duchu, nie mogąc od niej oczu oderwać.

Odtąd mało pamiętał o sklepie i o swoich książkach, lecz ciągle szukał okazji do widywania panny Izabeli w teatrze, na koncertach lub na odczytach. Uczuć swoich nie nazwałby miłością i w ogóle nie był pewny, czy dla oznaczenia ich istnieje w ludzkim języku odpowiedni wyraz. Czuł tylko, że stała się ona jakimś mistycznym punktem, w którym zbiegają się wszystkie jego wspomnienia, pragnienia i nadzieje, ogniskiem, bez którego życie nie miałoby stylu, a nawet sensu. Służba w sklepie kolonialnym, uniwersytet, Syberia, ożenienie się z wdową po Minclu, a w końcu mimowolne pójście do teatru, gdy wcale nie miał chęci – wszystko to były ścieżki i etapy, którymi los prowadził go do zobaczenia panny Izabeli.

Odwołując się do powyższego fragmentu oraz do znajomości całej lektury, udowodnij, że Stanisław Wokulski był po części romantykiem.

13.

0-1

Dowód 1.:

.....

.....

Dowód 2.:

.....

.....

Dowód 3.:

.....

.....

Zadanie 14. (0-2)

Przeczytaj podany fragment *Chłopów* Władysława Stanisława Reymonta:

Władysław Stanisław Reymont

Chłopi (fragment)

A pod nimi, jak okiem ogarnąć, leżały szare pola niby olbrzymia misa o modrych wrębach lasów – misa, przez którą, jak srebrne przedziwo¹ rozbłyśte w słońcu, migotała się w skrętach rzeka spod olch i łożin nadbrzeżnych. Wzbierała w pośrodku wsi w ogromny podłużny staw i uciekała na północ wyrwą wśród pagórków; na dnie kotliny, dokoła stawu, leżała wieś i grała w słońcu jesiennymi barwami sadów – niby czerwono-żółta liszka², zwinięta na szarym liściu łopianu, od której do lasów wyciągało się długie, splątane nieco przedziwo zagonów, płachty pól szarych, sznury miedz pełnych kamionek i tarnin – tylko gdzieś tam w tej srebrnawej szarości rozlewały się strugi złota – łubiny żółciły się kwiatem pachnącym, to białe omdlałe, wyschłe łożyska strumieni albo leżały piaszczyste senne drogi i nad nimi rzędy potężnych topoli z wolna wspinały się na wzgórza i pochylały ku lasom.

W.S. Reymont, *Chłopi*, t. 1: *Jesień*,
Wydawnictwo GREG, Kraków 2024.

¹ przedziwo – przedza.

² liszka – gąsienica.

14.

Wskaż odpowiedź spośród A-D i uzasadnij wybór.

0-1-2

We fragmencie *Chłopów* Władysława Stanisława Reymonta dominuje:

- A. ekspresjonizm
- B. symbolizm
- C. impresjonizm
- D. naturalizm

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

15.

Zadanie 15. (0-1)

0-1

Odwołując się do znajomości *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego, udowodnij, że akt I tego dramatu ma charakter komedii społeczno-obyczajowej. Podaj dwa dowody.

Dowód 1.:

.....

.....

.....

.....

Dowód 2.:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16. (0-1)

Przeczytaj poniższy tekst.

Marian Kowalski

W kręgu „Przedwiośnia” (fragment)

Przedwiośnie to *bildungsroman*, czyli powieść o dojrzewaniu, kształtowaniu się człowieka. Pokazuje młodość bohatera, potem jego dorastanie. Aby ten proces mógł się rozpocząć, potrzebne są zdarzenia przełomowe lub wpływ wyjątkowej dla bohatera osoby. W *Przedwiośniu* takich zdarzeń i takich osób jest aż nadto. Czytelnik obserwuje, jak Czarus przekształca się w Cezarego, który staje się uczestnikiem życia społecznego.

M. Kowalski, *W kręgu „Przedwiośnia”*, Warszawa 1992, s. 10.

Wyjaśnij, jaki wpływ na kształtowanie się losu i światopoglądu Cezarego Baryki miał:

a) Seweryn Baryka:

.....

b) Szymon Gajowiec:

.....

Zadanie 17. (0-1)

Przeczytaj poniższe teksty.

A. zawrzały jednocześnie noc północ świt i wieczór
droga strumień wierzbiny burzą się wirują grzmia
a konie jak urastają gniotąc ogromem jesień
w potwornych obłoków leju znikasz i ty i oni i wszystko

Józef Czechowicz, *Przedświt*, źródło: <https://wolnelektury.pl/>

B. siano pachnie snem
siano pachniało w dawnych snach
popołudnia wiejskie grzeją żytem
słońce dzwoni w rzekę z rozbłyskanych blach
życie pola złotolite

Józef Czechowicz, *Na wsi*, źródło: <https://wolnelektury.pl/>

- C. W czerwcu, o piątej rano,
W różowej słonecznej stolicy
Idę środkiem najszerszej ulicy,
Idę środkiem najszerszej ulicy!

Julian Tuwim, *Ja*, źródło: [https://pl.wikisource.org/wiki/Ja_\(Tuwim,_1920\)](https://pl.wikisource.org/wiki/Ja_(Tuwim,_1920))

- D. Serce pęcznieje, nabrzmiewa,
Wesele musuje w ciele,
Można oszaleć z radości,
O moi przyjaciele!

Od stóp do głowy krąży
Potok niepowstrzymany!
Pomyślcie, co się to dzieje!
Jaki to pęd opętany!

Julian Tuwim, *Wiosna*, źródło: [https://pl.wikisource.org/wiki/Wiosna_\(Tuwim,_1920a\)](https://pl.wikisource.org/wiki/Wiosna_(Tuwim,_1920a))

17.

0-1

Każdemu hasłu zamieszczonemu w tabeli (1-4) przyporządkuj właściwy cytat (A-D).

	Hasło	Cytat
1.	motyw arkadyjski	
2.	urbanizm	
3.	katastrofizm	
4.	witalizm	

Zadanie 18. (0-1)

Przeczytaj poniższy tekst.

Tadeusz Borowski

Proszę państwa do gazu (fragment)

Oto para ludzi padła na ziemię, spleciona rozpaczliwym uściskiem. On wbił kurczowo palec w jej ciało, zębami chwycił za ubranie. Ona krzyczy histerycznie, przeklina, bluźni, aż przyduszona butem rzezi i milknie. Rozszczepiają ich jak drzewo i wpędzają jak zwierzęta na auto. Oto czterech z Kanady dźwiga trupa; olbrzymią, opuchłą babę, klną i poca się z wysiłku, kopniakami odganiają zabłąkane dzieci, które płaczą się po wszystkich kątach rampy, wyjąc przeraźliwie jak psy. Chwytają je za karki, za łby, za ręce i wrzucają na kupę, na ciężarówkę. Tamtych czterech nie da rady dźwignąć baby na auto, wołają innych i zbiorowym mozołem wpychają górę mięsa na platformę. Z całej rampy znosi się trupy wielkie, nabrzmięte, opuchnięte. Między nie ciska się kaleki, sparaliżowanych, przyduszonych, nieprzytomnych. Góra trupów kotłuje się, skowyczy, wyje. Szofer zapuszcza motor. Odjeżdża.

T. Borowski, *Proszę państwa do gazu*, Wydawnictwo GREG, Kraków 2023.

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--

Egzamin maturalny*Formuła 2023*

JĘZYK POLSKI

ARKUSZ

2

Poziom podstawowy Część 3.

DATA:

GODZINA ROZPOCZĘCIA:

CZAS TRWANIA: **240 minut**

(łącznie na napisanie części 1., 2. i 3.)

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA ZA CZĘŚĆ 3.: **35****Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym**

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **dwa właściwe arkusze egzaminacyjne**, tj. arkusze we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**, oznaczone **1** i **2** – jeden z testami, drugi z wypracowaniem.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwe** arkusze – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwe** arkusze – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy ten arkusz egzaminacyjny z częścią 3. (wypracowaniem) zawiera stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. W wyznaczonym miejscu zapisz numer tematu wybranego do realizacji.
4. Wypracowanie zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
5. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

Lista lektur obowiązkowych w roku szkolnym 2024 / 2025 (zgodna z wymaganiami egzaminacyjnymi) będzie znajdowała się w każdym arkuszu.

Lista lektur obowiązkowych, do których zdający może odwołać się w wypracowaniu w latach 2025–2028

Lektury obowiązkowe zgodne z podstawą programową z 2024 r. Zakres podstawowy:

1. Jan Parandowski, *Mitologia*, część I: *Grecja*
2. Sofokles, *Antygona*
3. William Szekspir, *Makbet*
4. Moliere, *Skąpiec*
5. Adam Mickiewicz, *Dziady* cz. III
6. Bolesław Prus, *Lalka*
7. Fiodor Dostojewski, *Zbrodnia i kara*
8. Stanisław Wyspiański, *Wesele*
9. Stefan Żeromski, *Przedwiośnie*
10. Hanna Krall, *Zdążyć przed Panem Bogiem*
11. Albert Camus, *Dżuma*
12. George Orwell, *Rok 1984*
13. Sławomir Mrożek, *Tango*

Krótkie utwory literackie poznawane w całości i utwory literackie poznawane we fragmentach:

1. Biblia, w tym fragmenty: *Księgi Rodzaju*, *Księgi Hioba*, *Księgi Koheleta*, *Księgi Psalmów*, *Apokalipsy św. Jana*
2. Homer, *Iliada* (fragmenty)
3. *Lament świętokrzyski* (fragmenty)
4. *Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią* (fragmenty)
5. *Pieśń o Rolandzie* (fragmenty)
6. Ignacy Krasicki, wybrana satyra
7. Adam Mickiewicz, wybrane ballady, w tym *Romantyczność*
8. Henryk Sienkiewicz, *Potop* (fragmenty)
9. Władysław Stanisław Reymont, *Chłopi* (fragmenty)
10. Witold Gombrowicz, *Ferdydurke* (fragmenty)
11. Tadeusz Borowski, *Proszę państwa do gazu*
12. Gustaw Herling-Grudziński, *Inny świat* (fragmenty)
13. Marek Nowakowski, *Góra „Edek”* (z tomu *Prawo prerii*)
14. Andrzej Stasiuk, *Miejsce* (z tomu *Opowieści galicyjskie*)
15. Olga Tokarczuk, *Profesor Andrews w Warszawie* (z tomu *Gra na wielu bębenkach*)
16. Ryszard Kapuściński, *Podróże z Herodotem* (fragmenty).

Ponadto z zakresu szkoły podstawowej:

1. Ignacy Krasicki, *Bajki*
2. Adam Mickiewicz, *Dziady* cz. II
3. Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz* (księgi: I, II, IV, X, XI, XII)
4. Aleksander Fredro, *Zemsta*
5. Juliusz Słowacki, *Balladyna*

Zadanie 20. (0–35)

Wybierz **jeden** z poniższych tematów i napisz wypracowanie.

- W wypracowaniu **rozważ problem** podany w temacie. Przedstaw również **swoje zdanie** i je **uzasadnij**.
- W rozważaniach przedstaw **argumenty**, odwołując się do utworów literackich oraz do wybranych **kontekstów** (np. historycznoliterackiego, literackiego, biograficznego, kulturowego, religijnego, mitologicznego, biblijnego, historycznego, filozoficznego, egzystencjalnego, politycznego, społecznego).
- Jednym z utworów literackich musi być **lektura obowiązkowa**, wybrana spośród lektur wymienionych w arkuszu egzaminacyjnym.
- Twoja praca powinna liczyć co najmniej **300 wyrazów**.

Temat 1.

Postawy wobec przemocy

W pracy odwołaj się do:

- wybranej lektury obowiązkowej – utworu epickiego albo dramatycznego
- innego utworu literackiego – może to być również utwór poetycki
- wybranych kontekstów.

Temat 2.

Różne oblicza relacji między rodzicami a dziećmi

W pracy odwołaj się do:

- wybranej lektury obowiązkowej – utworu epickiego albo dramatycznego
- innego utworu literackiego – może to być również utwór poetycki
- wybranych kontekstów.

WYPRACOWANIE
na temat nr

Miejsce dla egzaminatora

Miejsce dla egzaminatora

		Punkty		Zadanie 20									
20.1	0	1	Temat: <input type="text" value="1"/> <input type="text" value="2"/>										
	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="1"/>											
20.2	0	1	2	3	4	5	6	7	8				
	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="1"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="4"/>	<input type="text" value="5"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="7"/>	<input type="text" value="8"/>				
	9	10	11	12	13	14	15	16					
	<input type="text" value="9"/>	<input type="text" value="10"/>	<input type="text" value="11"/>	<input type="text" value="12"/>	<input type="text" value="13"/>	<input type="text" value="14"/>	<input type="text" value="15"/>	<input type="text" value="16"/>					
20.3a	0	1	2	3									
	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="1"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="3"/>									
20.3b	0	1	2	3									
	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="1"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="3"/>									
20.3c	0	1											
	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="1"/>											
20.4a	0	1	2	3	4	5	6	7					
	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="1"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="4"/>	<input type="text" value="5"/>	<input type="text" value="6"/>	<input type="text" value="7"/>					
20.4b	0	1	2										
	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="1"/>	<input type="text" value="2"/>										
20.4c	0	1	2										
	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="1"/>	<input type="text" value="2"/>										